

Zalecenia dotyczące przeprowadzania badań bilansowych u dzieci w czasie trwania pandemii COVID-19

Data wydania: 8.07.2021 r.

Opracowanie:

dr hab. n. med. Agnieszka Mastalerz-Migas, prof. UMW
- konsultant krajowy w dziedzinie medycyny rodzinnej

Badanie bilansowe jest kluczowym elementem profilaktycznej opieki zdrowotnej. Pozwala na wczesną identyfikację czynników ryzyka, wykrywanie zaburzeń jeszcze w okresie zdrowia oraz wdrożenie wczesnego postępowania celem zahamowania rozwoju choroby.

Wobec stale wzrastającej częstości występowania schorzeń związanych z nieprawidłowym stylem życia (otyłość, nadciśnienie tętnicze, cukrzyca typu 2, wady postawy), zaburzeń psychicznych i uzależnień w populacji dzieci i młodzieży, regularna i staranna opieka profilaktyczna uwzględniająca badania przesiewowe oraz czynne poradnictwo (edukację) powinna być priorytetem każdego lekarza rodzinnego/podstawowej opieki zdrowotnej. Działania profilaktyczne mają szczególne znaczenie w obliczu zmian w funkcjonowaniu dzieci i młodzieży w pandemii COVID-19 (zmniejszenie aktywności fizycznej, nauczanie zdalne, ograniczony kontakt z rówieśnikami, członkami rodziny i nauczycielami).

Sytuacja epidemiologiczna w ostatnim roku znacznie opóźniła realizację badań bilansowych i szczepień ochronnych. Duża liczba zachorowań na COVID-19 wśród wszystkich grup wiekowych wymusiła skoncentrowanie opieki na pacjentów infekcyjnych. Obecnie, mając na uwadze poprawę sytuacji epidemiologicznej, należy położyć nacisk na opiekę profilaktyczną nad dziećmi i nadrabianie ewentualnych zaległości w tym zakresie.

- I. W związku ze zmianą standardu organizacyjnego teleporady (rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 5 marca 2021 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie standardu organizacyjnego teleporady w ramach podstawowej opieki zdrowotnej Dz. U. z 2021 r. poz. 427), badanie bilansowe dzieci do ukończenia 6. roku życia powinny się odbywać wyłącznie w ramach wizyty osobistej.
- II. W przypadku dzieci starszych można dopuścić podział badania na dwa etapy:
 1. teleporadę, podczas której należy przeprowadzić badanie podmiotowe oraz te elementy bilansu, które można omówić telefonicznie, wynikające z rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 24 września 2013 r. w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej (Dz. U. z 2021 r. poz. 540);
 2. wizytę osobistą w poradni, podczas której należy przeprowadzić badanie fizykalne, uwzględniające ocenę stanu zdrowia, zgodną z zapisami wspomnianego wyżej rozporządzenia.

Należy pamiętać, że jeśli Pacjent lub jego opiekun ustawowy nie wyraził zgody na realizację świadczenia w formie teleporady, świadczenie musi odbyć się w całości w formie wizyty osobistej.

Niezależnie od wybranego modelu, należy położyć nacisk na wizytę osobistą i dokładne badanie fizykalne w zakresie przewidzianym dla określonego wieku.

Zasady organizacji badań bilansowych:

1. Z uwagi na trwającą pandemię, elementem zarówno teleporady jak i wizyty osobistej powinien być wywiad epidemiologiczny, który zawiera pytania dotyczące:
 - epidemiologicznych czynników ryzyka zakażenia SARS-CoV-2 zarówno u dziecka, jak i jego opiekunów i innych domowników (np. kontakt w ciągu ostatnich 14 dni z osobą zakażoną lub chorą na COVID-19 lub przebywającą w kwarantannie z powodu ryzyka zakażenia SARS-CoV-2),
 - objawów ostrej infekcji dróg oddechowych, biegunki lub innych objawów, które mogłyby wskazywać na COVID-19, zarówno u dziecka, jego opiekunów, jak i innych domowników.Jeśli odpowiedź na pytania z wywiadu epidemiologicznego jest twierdząca, należy odstąpić od przeprowadzenia bilansu i postępować w zależności od wywiadu. Po wyjaśnieniu sytuacji/wyzdrowieniu, należy w najszybszym możliwym terminie wrócić do realizacji badania bilansowego.
2. W przypadku podziału badania bilansowego na teleporadę i wizytę osobistą, odstęp między wizytami nie powinien być dłuższy niż tydzień. Jeśli odstęp czasowy pomiędzy teleporadą, a wizytą osobistą jest dłuższy niż „z dnia na dzień”, w dniu poprzedzającym wizytę osobistą w poradni należy przeprowadzić aktualizację wywiadu epidemiologicznego.
3. Zaleca się łączenie wizyty bilansowej z wykonaniem szczepień obowiązkowych lub zalecanych, jeśli pozwalają na to możliwości organizacyjne.
4. Należy poinformować opiekuna/rodzica, że z dzieckiem może przyjść tylko jedna osoba, bez objawów infekcji, posiadając maseczkę ochronną dla siebie i dziecka.
5. Należy stosować separację czasową lub przestrzenną wizyt, aby w tym samym miejscu i/lub czasie w poczekalni nie przebywali pacjenci zdrowi i pacjenci z objawami infekcji. Należy tak planować grafik przyjęć, aby uniknąć gromadzenia się pacjentów i opiekunów w poczekalni bez możliwości zachowania dystansu min. 1,5m.
6. Personel medyczny przeprowadzający bilans powinien stosować zasady dotyczące zapobiegania zakażeniom przenoszonym drogą kropelkową lub bezpośredniego kontaktu (środki ochrony indywidualnej oraz regularna dezynfekcja powierzchni i sprzętów, z którymi ma styczność pacjent i opiekun).

Obecnie wypracowane zasady postępowania, a przede wszystkim nabyte doświadczenie, zaszczepienie personelu medycznego przeciw COVID-19 oraz pełna dostępność środków ochrony osobistej pozwalają na bezpieczne przeprowadzanie badań bilansowych we wszystkich grupach wiekowych. Mając na uwadze istotność tego rodzaju działań profilaktycznych, konieczne jest również jak najszybsze uzupełnienie niezrealizowanych bilansów i szczepień ochronnych.

